

Södertörns högskola | Institutionen för Utbildningsvetenskap
Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap avancerad nivå |
Vårterminen 2011

Fyra pedagogers tankar om synen på förskolans uppdrag

Av: Karolina Vidlund

Handledare: Henrik Bohlin

ABSTRACT

Title: Four pre-school teachers' views on the mission of the pre-school

Author: Karolina Vidlund

Supervisor: Henrik Bohlin

Spring term: 2011

The purpose of my essay has been to illustrate any possible differences between pre-school teachers' and parents' views on the mission of the pre-school put in relation to the pre-school curriculum. In my study I have taken a starting point in the following questions:

- * How do pre-school teachers understand the mission of the pre-school?
- * Do pre-school teachers recognize the term baby-sitting from their profession?
- * How do pre-school teachers perceive the parents' view on the mission of the pre-school?
- * How concerned are the parents according to the pre-school teachers about the pedagogical activities of the pre-school?
- * What do the pre-school teachers do to inform the parents about the pre-school curriculum and how aware do they think that the parents are of the curriculum?
- * What are the plans of the pre-schools to fulfill the new part of the revised curriculum that comes into effect July 1 2011?

I chose to utilize the qualitative method with the hermeneutics as a theoretical framework in my study and through interviews study my questions. The interviews were made with four pre-school teachers from different pre-schools in the south of Stockholm. Central concepts in the study are baby-sitting and pedagogical activities. The concept baby-sitting does not have a proper definition but I have omitted from the School Law description that the pre-school operation should exist for the children whose parents are working or studying. When it comes to the concept pedagogical

activity I have primarily omitted from Linder & Breinhild Mortensen, Niss och Johanson & Pramling Samuelssons theories. Since I have studied the view on the pre-school's mission in relation to the pre-school curriculum I have also included a short presentation of the curriculum documents in the section about the pedagogical activities. The results show that there are differences between different pre-school teachers' view on the mission of the pre-school and thus also between the view of the parents. A reoccurring problem throughout the whole study seems to be that the parents do not have the time or the energy to be committed within the activities of the pre-school.

Keyword: baby-sitting, pedagogical activities

Nyckelord: barnpassning och pedagogisk verksamhet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SID.

1. INLEDNING & BAKGRUND	6
2. SYFTE & FRÅGESTÄLLNING	8
3. TEORI	9
3.1 TEORETISK RAM	9
3.2 CENTRALA BEGREPP.....	9
3.2.1 Barnpassning	9
3.2.2 Pedagogisk verksamhet	10
3.2.2.1 Förskolans första läroplan	12
3.2.2.2 Reviderade läroplanen	13
4. TIDIGARE FORSKNING	14
5. METOD OCH MATERIAL	15
5.1 KVALITATIV FORSKNINGSPROCESS.....	15
5.2 URVAL	16
5.3 RELIABILITET OCH VALIDITET.....	16
5.4 GENOMFÖRANDE	17
5.5 ETIK	17
6. RESULTAT- OCH ANALYSREDOVISNING	19
6.1 PEDAGOGERNAS SYN PÅ FÖRSKOLANS UPPDRAG.....	19
6.2 BARNPASSNING?.....	22
6.3 FÖRÄLDRARNAS SYN PÅ FÖRSKOLANS UPPDRAG ENLIGT PEDAGOGERNA	26
6.4 FÖRÄLDRARNAS ENGAGEMANG	29
6.5 FÖRÄLDRARNAS KUNSKAP OM LÄROPLANEN	31

6.6 FÖRÄLDRARS MÖJLIGHET ATT PÅVERKA	33
7. SLUTSATS	35
8. RESULTAT RELATERAT TILL TIDIGARE FORSKNING.....	38
9. METODDISKUSSION OCH VIDARE FORSKNING	39
10. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	40
11. BILAGA	42

1. INLEDNING & BAKGRUND

Det är förmiddag på en förskola söder om Stockholm och vi har precis tagit med barnen ut på gården för att leka.

När vi står där ute och hjälper barnen att plocka fram cyklarna ser vi plötsligt att Stina och hennes pappa kommer i full fart med bilen och stannar på vägen just utanför förskolans gård. De kliver ur bilen och börjar gå med raska steg mot gårdsstaketet. När de kommer fram till staketet lyfter pappan dottern över det, säger "Hej då" lite snabbt till henne och springer sedan tillbaka till bilen och kör till sitt arbete.

Det här är ett scenario som jag själv har upplevt. Jag var en av de pedagoger som befann sig på gården när detta utspelade sig. Tyvärr var det här inte enda gången som detta scenario utspelade sig. Pappan var en företagare som alltid bar kostym och alltid hade bråttom iväg till arbetet. Det var sällan som han kom fram till oss pedagoger och hälsade god morgon innan han for iväg eller kom fram till oss, vid hämtning, för att tala om hur dagen varit. Vi som arbetade på förskolan fick en känsla av att denne man ansåg att förskolan var en institution som tillhandahöll barnpassning medan föräldrarna var på arbetet. Under de åren jag arbetade på denna förskola kunde jag ana att förskolepersonalens och föräldrarnas syn på vad förskolan har för uppgift eller uppdrag inte alltid stämde överens. I och med att jag fick egna barn blev jag återigen involverad i förskolans värld och mina tankar om att det råder olika syn på förskolans uppdrag blev ännu mer tydligt. Är det bara mina förutfattade meningar och fördomar som skapat dessa tankar eller ligger det något i det?

Från slutet av 1900-talet har en ny syn på barn och uppfostran vuxit fram. Här i Norden har barndomen blivit allt mer institutionaliserad och samhället har tagit både ett socialt och pedagogiskt ansvar för barnens utveckling. I slutet av förra året (2010) var det cirka 80 % av Sveriges barn i åldern 1-5 år som gick på förskola. En ökning med 20 % jämfört med år 1990, enligt en forskningsrapport som Skolverket publicerat (Skolverket 2010:6).

Är det vanligt att föräldrar anser att förskolan bara är till för att passa barn? Kan det vara så att föräldrar anser att förskolan är en pedagogisk verksamhet som utvecklar deras barn och skapar goda förutsättningar för den framtida skolgången och att det är därför de vill att barnen ska vistas på förskola oavsett om föräldrarna arbetar eller inte? Är det vanligt att föräldrar och personal har

olika syn på förskolans uppdrag och hur påverkar det samarbetet mellan förskolan och hemmen?

” – Det blir bara barnpassning. – Vi hinner inte *se* varje barn. – Det är många barn som behöver mer kontakt och inte får det. – Vi måste sänka vår pedagogiska ambitionsnivå. – Vi hinner inte prata med föräldrarna. – I går var det *kaos* på mellis igen. – Det *fungerar inte* på sångtjäm. – Det är helt *kaos* nu när vi har språkonsdag.” (Lidholt 1999:74f)

Det här är ett citat ur Birgitta Lidholts avhandling *Anpassning, kamp och flykt*. Citatet består av en rad vanligt förekommande utsagor från olika förskollärare och barnskötare på de tre förskolor som ingick i Lidholts studie. Är de här utsagorna vanliga än idag? Vad beror det på sådana fall?

Jag vill med denna undersökning belysa vikten av ett gemensamt synsätt på förskolans uppdrag och därmed även läroplan bland förskolepersonalen och föräldrarna. Har personalen och föräldrarna ett gemensamt synsätt på förskolans uppdrag leder det förhoppningsvis till ett bättre samarbete mellan hemmen och förskolan, vilket i sin tur kan bidra till en bättre pedagogisk verksamhet.

2. SYFTE & FRÅGESTÄLLNING

Syftet med denna uppsats är att undersöka förhållandet mellan förskollärares och föräldrars syn på förskolans uppdrag i relation till förskolans styrdokument. I min undersökning utgår jag ifrån följande frågor:

Vad uppfattar förskollärare som förskolans uppdrag?

Känner förskollärare igen begreppet barnpassning från sin verksamhet?

Hur uppfattar förskollärarna föräldrarnas syn på förskolans uppdrag?

Hur engagerade är föräldrarna enligt förskollärarna i förskolans pedagogiska verksamhet?

Vad gör förskollärarna för att informera föräldrarna om läroplanen för förskolan, och hur medvetna tycker de att föräldrar är om läroplanen?

Vad har förskolorna för planer för att uppfylla den nya delen i den reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli år 2011?

3. TEORI

3.1 TEORETISK RAM

Ordet hermeneutik kommer från grekiskans *hermeneuein* och kan översättas med att tolka, uttolka, förklara, utlägga. Hermeneutik betyder läran om tolkning (NE, elektroniskt) och den är en gammal teori som funnits i århundraden. Hermeneutiken har skapats parallellt med fenomenologin, vars idéer huvudsakligen kommer från den tyske filosofen Edmund Husserl. Han menade att vår subjektiva upplevelse eller erfarenhet av verkligheten påverkas av vår tidigare förståelse och våra förutfattade meningar (Bryman 1997:65). Från början var hermeneutiken en form av texttolkning, men har under modernare tid utvecklats till en allmän teori om tolkning i vid mening. Teologen och filosofen Friedrich D. E. Schleiermacher var en av de första som försökte utveckla hermeneutiken till en allmän lära om förståelse och tolkning. Han kunde se att förståelsen inte är något man kan ta för givet, utan det råder alltid en risk för missförstånd vid all kommunikation. Han menade även att den huvudsakliga utgångspunkten för tolkning och förståelse är språket. Man kan se språket som ett system av tecken, grammatik och mönster eller så kan man se språket likt ett verktyg som man kan använda för att uttrycka sina egna tankar. Tolkningsarbetet måste ske genom en rättvis avvägning mellan de två sätten att se på språket, den grammatiska och den psykologiska tolkningen. Båda dessa tolkningar är avgörande för förståelsen (Thomassen 2008:178ff).

3.2 CENTRALA BEGREPP

Det finns två ytterligheter i hur man kan se på förskolans uppdrag. Det första är att man kan se förskolan som ren *barnpassning* som jag tänker mig har sin grund i barnkrubbornas verksamhet och den andra är *pedagogisk verksamhet* som har sin grund i förskolans läroplan, Lpfö98. Här nedan följer beskrivningar av de båda begreppen.

3.2.1 Barnpassning

Begreppet barnpassning är ett begrepp som jag hämtat från en av utsagorna som återfinns i Birgitta Lidholts avhandling *Anpassning, kamp och flykt*. Lidholt ger dock ingen beskrivning eller förtydligande om vad begreppet handlar om och det är därmed inget vedertaget begrepp. Därför

kommer jag i den här undersökningen att använda ordet barnpassning för det Skollagen beskriver i 2 kap 6§ att förskolans verksamhet ska finnas till för de barn vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar, i den omfattningen det behövs (Skollagen, elektroniskt).

Skollagens beskrivning av varför förskolan finns kan vi härleda till de gamla barnkrubborna, som sedermera kom att kallas daghem. Barnkrubborna introducerades i Sverige under industrins framväxt på 1900-talets början. Dess uppgift var att passa de mest fattiga barnen, vars föräldrar, främst mödrar, då kunde förvärvsarbete. Barnkrubborna hade, till en början, ingen pedagogisk verksamhet, men barnen passades och de fick mat (Cederström 1978:12). Till skillnad från barnkrubborna var de så kallade barnträdgårdarna för de mer välbärgade föräldrarnas barn. Barnträdgårdarna var helt inspirerade av Friedrich Fröbels Kindergarten och de hade en mer pedagogisk grundtanke. Ungefär 30 år efter det att de första barnkrubborna och barnträdgårdarna vuxit fram förändrades synen på förskolans roll både i familjens liv och i samhället. Frågan om institutioner för småbarn kom att bli ett politiskt problem. 1968 års barnstugeutredning ledde senare till att riksdagen år 1973 beslutade om en lag om allmän förskola, vilket innebar att alla barn gavs rätt till att få plats i förskola från det år de fyller fyra. Enligt lagen syftade verksamheten till att i samverkan med hemmen ge barnen en personlig- fysisk- och social utveckling (Richardson 2010: 172ff).

3.2.2 Pedagogisk verksamhet

Ordet pedagogik handlar om vetande och metoder som tillämpas vid undervisning och uppfostran. Den teoretiska grunden till begreppet pedagogik har återfunnits främst inom filosofin och psykologin (NE, elektroniskt). Pedagogerna och psykologerna Anne Linder och Stina Breinhild Mortensen skriver i sin bok *Glädjens pedagogik* om optimism i mötet mellan barn, elever och vuxna. De menar att vara pedagogisk i mötet med barn handlar om att som pedagog vara lyhörd och ta huvudansvaret för att samspelet gynnar individens utveckling (Linder & Breinhild Mortensen 2008:86).

Lärare, oavsett om de arbetar inom förskolan eller skolan, har idag tre områden som de ska ge barn och föräldrar service inom och det är: lärande, omsorg och uppfostran. För förskollärare innebär

införandet av Lpfö98 att man nu inte enbart kan ägna sig åt omsorg och uppfostran, utan nu har man, liksom skolan, lärande mål att arbeta utefter (Linder & Breinhild Mortensen 2008:47). Lärandet i förskolan är ofta förknippat med leken och brukar kallas det "lustfyllda lärandet". Enligt Eva Johansson och Ingrid Pramling Samuelsson måste hela barnet och dess omvärld involveras för att ett lärande ska ske på bästa sätt. I det lustfyllda lärandet utmanas barnet att iaktta, upptäcka och föreställa sig hur olika fenomen hänger ihop. Det leder till att den pedagogiska verksamheten handlar om att kunna urskilja och stödja lärandeprocesserna i leken (Johansson & Pramling Samuelsson 2003:21ff).

En förutsättning för att barn ska kunna lära sig och inhämta kunskap är att de känner trygghet. Trygghet är ett begrepp som ofta återkommer när man talar om barn och deras vistelse på förskolan. Alla, både föräldrar och pedagoger, vill att barnen ska känna sig trygga när de kommer till förskolan. Ingrid Pramling skrev år 1993 en forskningsöversikt om barnomsorgen för de yngsta. I den redovisar författaren forskning om barn i grupp och hon skriver även om erfarenheter från olika former av utvecklingsarbeten inom området. En viktig del i all barnomsorg, menar Pramling är att samarbetet med föräldrarna måste fungera på ett bra sätt. Alla som arbetar inom förskolan måste försöka förstå föräldrarnas känslor och tankar. Det är en av anledningarna till att föräldrarna känner sig trygga med att lämna sina barn på förskolan och är föräldrarna trygga har barnen en större möjlighet till det också. Att lämna sina barn på förskolan är en separationsfas både för barnet men även för föräldern (Pramling 1993:61), vilket innebär att det måste tas på största allvar. Gunilla Niss skriver även hon i en artikel i boken *Förskola för de allra minsta* om vikten av trygghet i barnens start i förskolan. Även hon menar att föräldrarnas förtroende för pedagogerna påverkar invänjningen positivt för barnet (Niss 2009:25). Många barn börjar på förskola när de nyligen fyllt ett år. Vid den åldern har barnet just börjat utveckla minnet och en tidsuppfattning. Förmågan att klara sig utan den trygga vuxna en stund växer med åldern och först i tonåren är förmågan fullbordad. En förutsättning för att ett barn ska kunna känna sig trygg och tillfreds, när ingen av de trygga vuxna finns i närheten, är att hjärnan hunnit lagra positiva minnen av att vara tillsammans med den trygga vuxna. Ju fler positiva minnen man har lagrat, desto lättare är det att tänka sig en trygg framtid efter det man upplever just nu. En ettåring har inte hunnit med att lagra speciellt många sådana minnen och kan därför inte vara ifrån sin trygghetsperson längre än några timmar. En ettåring har även svårt för tidsbegrepp och frasen "jag kommer snart" kan kännas som

en hel evighet (Niss 2009:26f). Trots att små barn enligt Niss inte bör vara bort ifrån sina trygghetspersoner, alltså föräldrarna, längre än några timmar visar en undersökning från år 2002 att barn mellan ett och två år vistas i genomsnitt 30 timmar per veckan på förskolan (Kihlbom 2009:40).

En annan viktig del för att ge barnen en chans till trygghet är att i det vardagliga livet ha regler och rutiner som hjälp till att skapa en struktur (Pramling 1993:66). Även Niss menar att strukturer och regelbundenhet bidrar till att barnen kan känna trygghet på förskolan (Niss 2009:25). För de nyss inskolade barnen är det extra viktigt med regelbundenhet och de behöver en lång tid utan förändringar (Niss 2009:25,30).

I boken *Barns tidiga lärande*, som är en studie om förskolan som miljö för barns lärande, skriver författarna bland annat om att det finns forskning som visar att införandet av en läroplan har bidragit till en ökad pedagogisk medvetenhet och en kvalitet på förskolor (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson 2009:23). Införandet av läroplanen har alltså bidragit och hjälp förskolorna att utveckla den pedagogiska verksamheten.

3.2.2.1 Förskolans första läroplan

År 1998 fattade den dåvarande riksdagen två viktiga beslut angående förskolan och dess uppdrag. Det ena var införandet av läroplanen för förskolan, Lpfö98, och det andra gällde överförandet av frågor som berör förskola och skolbarnomsorg från den sociala sektorn (Socialstyrelsen) till skolsektorn (Skolverket). Under samma period beslutades även att den så kallade sexårsverksamheten skulle flyttas från förskolans ramar till en ny skolform inom det offentliga skolväsendet, som kom att kallas för förskoleklass (Richardson 2010:177).

Innan Lpfö98 trädde i kraft följde förskolan Barnstugeutredningen (BU) från år 1972. Den bestod av två delar som tillsammans motsvarade ungefär 1000 sidor, vilket skiljer sig radikalt från dagens läroplan som består av 12 sidor. Barnstugeutredningen innehöll den då nya pedagogiska grundsynen för den moderna förskolan. Professorn Gunni Kärby skriver i en rapport från Institutionen för pedagogik om att man i BU kan skönja en syn om barnet som socialt projekt och förskolan som ett komplement till familjen och dess fostran. Trots att BU riktade sig till den

moderna förskolan kunde man se spår av trettiotalets grundsyn. Bland annat skulle barnomsorgen innehålla: aktiviteter som kombinerar pedagogik och vård, samarbete med föräldrarna, stöd till barn med speciella behov mm. De pedagogiska målen var mer detaljerade jämfört med tidigare styrdokument, men även jämfört med dagens läroplan, Lpfö98 (Kärrby 2000:10f).

Införandet av Lpfö98 innebar att verksamheten blev mer målstyrd, mål för barns lärande och utveckling. Målen anger en riktning mot vilket kunnande och vilka förmågor som barnen ska utveckla (Johansson & Pramling Samuelsson 2003:15). I Lpfö98 står det att förskolan ska ge barnen en grund till livslångt lärande, verksamheten ska bygga på demokratiska värderingar och en god pedagogik, där lärande, omsorg och fostran bildar en helhet. Den pedagogiska verksamheten ska dessutom vara anpassad för varje barn (Skolverket 2006:4,5).

I läroplanen står det även att förskolan ska erbjuda barnen en trygg miljö som utmanar och lockar barnen till lek (Skolverket 2006:5), vilket både Niss och Pramling menar är en viktig del av den pedagogiska verksamheten. För att få barnen att känna sig trygga på förskolan är det också viktigt att relationen mellan förskolepersonalen och föräldrarna är god. En av riktlinjerna i läroplanen är att all förskolepersonal skall känna ansvar för att en tillförlitlig relation skapas mellan dem och föräldrarna och därmed även visar dem respekt (Skolverket 2006:12).

3.2.2.2 Reviderade läroplanen

Den 1 juli år 2011 börjar den nya reviderade läroplanen att gälla för förskolans verksamhet. I den finns samtliga ändringar gjorda fram till och med SKOLFS 2010:35 införda. De förändringar som gjorts är bland annat att man har förtydligat, men även kompletterat vissa mål och riktlinjer. Man har också infört ett kompletterande avsnitt om förskollärares och förskolechefens ansvar samt ett avsnitt om utveckling, uppföljning och utvärdering. I den reviderade läroplanen står det att föräldrarna ska vara med och utvärdera verksamheten och att förskolechefen har ansvar för att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av förskolans personal samt för att erbjuda vårdnadshavarna möjlighet till deltagande i det arbetet (Skolverket 2010:18).

4. TIDIGARE FORSKNING

Under hösten år 2004 gjordes en studie av två studenter, Charlotte Bengtsson och Tina Olsen, vid Kristianstads högskola. Studiens syfte var bland annat att belysa föräldrars uppfattning och kännedom om läroplanen, Lpfö98. I sin undersökning kom de fram till att föräldrars kunskaper om Lpfö98 är varierande. Flertalet föräldrar menar att de har goda eller relativt goda kunskaper om läroplanen. Det framkommer även att förskolepersonalen ger bra information om läroplanens innehåll, men att föräldrar inte har ork till engagemang (Bengtsson & Olsen 2004:42).

Caroline Carlsson och Helene Focklin gjorde år 2007 en annan studie baserad på enkätundersökningar till ett urval av förskollärare. Syftet med denna studie var att påvisa skillnaderna mellan verksamheterna daghem och förskola, men de ville även undersöka på vilket sätt förskolan är mer pedagogiskt utvecklad än de gamla daghemmen var. Efter genomförd undersökning kunde de konstatera att under daghemstiden ansågs det finnas mer tid för pedagogerna att bemöta varje enskilt barn. Anledningen till detta var att barngrupperna var mindre och pedagogerna var fler till antalet. På den här tiden lämnades barnen till daghemmet för att föräldrarna skulle arbeta eller studera, men idag går barnen till förskolan oavsett om föräldrarna ska arbeta eller inte och dessutom är barngrupperna större och personaltätheten mindre. Undersökningen visade även att föräldrarna idag ser verksamheten som en viktig del av sina barns liv och de kan därför ställa högre krav och vara mer ifrågasättande än vad de kunde tidigare (Carlsson & Focklin 2007:35).

Birgitta Lidholt skriver i sin avhandling *Anpassning, kamp och flykt* om hur förskolepersonal handskas med effekter av besparingar och omstruktureringar av förskolans verksamhet på 1990-talet. Studien gjordes på tre förskolor belägna i två olika stadsdelar i en medelstor stad. Den visar att 1990-talets besparingar och nedskärningar resulterade i att många förskollärare och barnskötare kände att detta var ett problem som ledde till att pedagogiken inte alltid sattes i fokus. Dock fanns det ett litet antal pedagoger som ansåg att besparingarna tvingade fram en utveckling av nya arbetssätt, som i annat fall skulle ha tagit längre tid att åstadkomma. Enligt studien var det en övervägande del förskollärare och barnskötare, som trots besparingarna, ansåg att förskolan i första hand är till för barnen skull och att verksamheten ska se till varje enskild individs behov. Författaren tyckte sig kunna se under sina deltagande observationer i dessa förskolor att det fanns

en strävan efter en ökad yrkesskicklighet, men även en önskan om en förmåga att ta tillvara på de möjligheter som fanns att tillgå (Lidholt 1999:118ff).

5. METOD OCH MATERIAL

5.1 KVALITATIV FORSKNINGSPROCESS

Det finns två olika huvudtyper av metoder för hur man kan genomföra en undersökning. Det första är kvalitativ metod och den andra är kvantitativ metod. Den kvantitativa metoden används när man vill ha mätbar data, t ex. genom enkätundersökningar, där resultatet redovisas i sifferform. En av nackdelarna med att använda sig av en kvantitativ metod kan vara att bortfallet blir stort och informationen blir begränsad. Med denna metod är det svårt att uppnå en god validitet dvs. att insamlad data kan vara icke-relevant för undersökningen och det kan därmed finnas risk för att man drar slutsatser som grundar sig på allt för tunt underlag. (Larsen 2009:26). Därför har jag i min undersökning valt att arbeta utifrån kvalitativ metod, dels för att få möta informanterna men även för att få minimalt med bortfall. Genom ett kvalitativt perspektiv ser man hur individen ingår i och är en del av den subjektiva omvärlden. Intresset ligger i att se hur människan tolkar och uppfattar den omgivande verkligheten. Kontexten ligger i att studera människan i naturliga situationer, vilket många samhällsvetenskapliga undersökningar bygger på. De kvalitativa undersökningarna är hypotesgenererande (induktiva) dvs. man startar med att inhämta empiri och därefter formulerar man begrepp i form av hypoteser eller teorier, vilket gör den kvalitativa forskningsprocessen mer flexibel (Backman 2008:53ff). Frågeställningarna till den kvalitativa forskningen kretsar kring frågor som: ”Vad betyder fenomenet och vad handlar det om?”, medan man i den kvantitativa forskningen vill veta vilka sambanden är och hur vanligt fenomenet är (Widerberg 2002:15).

Det finns olika metoder man kan använda sig av för att finna svaren på sin frågeställning. När det gäller den kvalitativa empiriska forskningen finns det i huvudsak två metoder. Den ena är observationer och den andra är intervjuer. Jag bedömde att intervjumetoden var mest lämpad för min frågeställning och jag valde därför att använda mig av den i min undersökning.

5.2 URVAL

När man gör en kvalitativ undersökning kan urvalet av enheter (informanter) ske enligt icke-sannolikhetsurval som Larsen (2009) kallar det. Målet då är inte att kunna generalisera, vilket syftet är vid en kvantitativ undersökning. Jag kommer att använda mig av godtyckligt urval där jag medvetet väljer ut vilka som ska vara med i undersökningen, för att vara säker på att få ett varierat urval av enheter (Larsen 2009:77).

Mitt urval består av fyra stycken kvinnliga förskollärare som arbetar på fyra olika förskolor i två kommuner söder om Stockholm. Två av dem arbetar på kommunala förskolor och två arbetar på enskilda, privata förskolor. Tre av kvinnorna är för mig bekanta sedan tidigare arbete och den fjärde fann jag information om via förskolans hemsida. Alla respondenter kontaktades via e-post, där jag frågade om de var villiga att ställa upp på en intervju. De fick även en förklaring till syftet med intervjun och vad den data jag erhåller från intervjuerna sedan skulle användas till. En av anledningarna till att jag valde dessa fyra förskollärare var att de har mer än fem års erfarenhet inom förskoleverksamheten. Det var ett krav från min sida för att få ett så bra underlag som möjligt. Eftersom arbetet med undersökningen är tidsbegränsad fann jag det relevant att göra djupare intervjuer med fyra informanter.

5.3 RELIABILITET OCH VALIDITET

De kvalitativa intervjuerna ska ge mig data, empiri, som jag kan ha användning för när jag ska svara på mina undersökningsfrågor. Därför är det viktigt att intervjuerna är väl genomförda och att data jag erhåller uppfyller särskilda krav på användbarhet.

Två begrepp som är viktiga att tänka på under arbetets gång är reliabilitet och validitet, begrepp som används för att förklara värdet av en intervju (Lantz 2007:10). Reliabilitet visar att undersökningen är tillförlitlig och noggrann genomförd, men även att informationen har behandlats på ett noggrant och ordningsamt sätt. En undersökning som fått likvärdigt resultat av flera forskare visar att den har hög reliabilitet.

När det gäller validitet handlar det om relevans, att samla in data som är relevant för frågeställningen (Larsen 2009:80f). Tidigare nämnde jag att den kvalitativa forskningsmetoden är mer flexibel än den kvantitativa metoden. Det beror på att man under arbetets gång kan ändra på frågorna, vilket kan leda till högre validitet. Dock finns det vissa nackdelar med en kvalitativ metod och det är bland annat att veta hur sanningsenliga respondenterna är i intervjuerna. Det kan vara svårare för respondenten att vara ärlig när intervjuaren sitter mittemot och det kan innebära att respondenten svarar det hon/han tror att intervjuaren vill höra (Larsen 2009:27). Detta kan alltså leda till att datan får en lägre validitet.

5.4 GENOMFÖRANDE

Innan det var aktuellt att börja med intervjuerna gjorde jag en intervjuguide med de frågor jag ville ha svar på. Guiden (se bilagan) bestod av bakgrundsfrågor och i huvudsak öppna frågor. Öppna frågor ger en låg grad av standardisering dvs. de ger utrymme för respondenten att svara med egna ord (Patel & Davidson 2003:78). Jag valde att göra en strukturerad intervju där jag började ställa bakgrundsfrågorna för att sedan ställa de öppna frågorna i en bestämd ordning. De öppna frågorna började med en stor och vid fråga för att få respondenterna intresserade av ämnet och för att få dem för mig rätt tankebana. Intervjuerna ägde rum i olika personalutrymmen på respektive förskola för att respondenterna skulle känna trygghet och för att det var mer praktiskt tidsmässigt. Intervjuerna spelades in med respondenternas medgivande och jag förde samtidigt ner en del stödanteckningar. Det inspelade materialet transkriberades sedan. Det var en del i processen som krävde mycket tidsåtgång, men det transkriberade materialet underlättade tematiseringen av resultatet, en tematisering som bygger på undersökningens frågeställningen. Efter tematisering och införande av resultatet startade analysarbetet. Resultat- och analysdelen kan du se och läsa i nästa kapitel.

5.5 ETIK

När man utför ett forskningsarbete eller en undersökning måste man förhålla sig till ett antal forskningsetiska principer. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet antog år 1990 en rad principer som är gällande för Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och

samhällsvetenskap. Dessa principer har till syfte att ge normer för förhållandet mellan forskaren och undersökningspersonen. Vid en eventuell konflikt ska en god avvägning ske mellan individskyddskravet och forskningskravet. Forskningskravet innebär att tillgängliga kunskaper fördjupas och utvecklas och metoder förbättras. Människor har rätt till skydd mot otillbörlig insyn och de får heller inte utsättas för fysisk eller psykisk skada, enligt individskyddskravet (Vetenskapsrådet).

I min kvalitativa undersökning har jag utgått ifrån och tagit hänsyn till de regler som Vetenskapsrådet satt upp utifrån de forskningsetiska principerna. När jag kontaktade intervjupersonerna informerades de om deras uppgift i undersökningen och att de har rätt att när som helst avsluta sin medverkan. De fick även information om vad undersökningen gällde och var den kommer publiceras.

6. RESULTAT- OCH ANALYSREDOVISNING

I det här kapitlet redovisar jag mitt resultat och min analys av de fyra intervjuerna som jag genomfört. Jag väljer att presentera resultatet uppdelat under sex rubriker och dessa är baserade på mina frågeställningar. Först följer en kort presentation av respondenterna som jag kallar för A, B, C och D.

Respondent A: Är en kvinna i 30 års åldern som är utbildad till lärare för grundskolan år 1-7, men som arbetat på förskola sedan år 1999. Förskolan hon arbetar på är en stor privat förskola med fem åldersavdelningar.

Respondent B: Är en kvinna, 53 år, med förskolläraryt utbildning. Arbetat på flera olika förskolor sedan 1981. Förskolan hon nu arbetar på är kommunal och har tre avdelningar.

Respondent C: Är en kvinna, 46 år, med förskolläraryt utbildning. Blev klar med utbildningen år 2002 och har sedan dess arbetat inom förskoleverksamheten. Arbetar nu som förskollärare och rektor på sin egen ägda privata förskola med ca 27 barn.

Respondent D: Är en kvinna, 35 år, som gick ut förskolläraryt utbildningen år 1996 och har arbetat på förskola sedan dess. Förskolan hon nu arbetar på ligger i ett mångkulturellt område och är en stor kommunal förskola med ca 100 barn.

6.1 PEDAGOGERNAS SYN PÅ FÖRSKOLANS UPPDRAG

När jag inledde intervjuerna frågade jag respondenterna om deras syn på förskolans uppdrag. Deras första reaktion på frågan var att den var väldigt stor, men trots det svarade de med otroligt engagemang. Nedan följer respondenters syn på förskolans uppdrag.

Respondent A anser att förskolan ska erbjuda en individanpassad verksamhet, där vi ser till varje enskilt barn och dess behov, men hon poängterar att verksamheten inte alltid ser ut så. Förskolan ska även erbjuda varje barn att utvecklas socialt och kunskapsmässigt. Hon påtalar även vikten av trygghet. Barnen måste känna sig trygga både i barngruppen och med personalen. Det är inte förrän då de kan ta till sig kunskap och utvecklas.

Respondentens åsikter stämmer helt överens med både Gunilla Niss och Ingrid Pramlings sätt att se på barnen i förskolan och vikten av trygghet. Pramling menar att trygghet är detsamma som tillit och att små barn litar på vuxna. Om ett barns tillit till den vuxna förstörs eller bryts ner försvinner tryggheten för barnet. Det är därför viktigt att man som pedagog planerar en verksamhet som har stabilitet och kontinuitet (Pramling 1993:25).

Respondent B vill att förskolan ska finnas till för barnens skull och att förskolan är ett komplement till hemmet som ska se till barnens behov, men menar samtidigt att det inte alltid är så. När barn vistas på förskolan 60 timmar i veckan handlar det inte bara om barnens behov, utan då är det ett vuxenbehov som tillgodoses. Barn har inte behov av att vistas på förskolan från halv sju på morgonen till halv sju på kvällen, utan mellan fyra till fem timmar om dagen skulle räcka för att se till barnens behov.

Respondenten delar dock inte Magnus Kihlboms uppfattning om vad som är rimlig vistelsetid för barn på förskolan. Han presenterar i sin artikel en undersökning gjord år 2002 om barns genomsnittliga tid per vecka på förskolan. Undersökningen visade att barn i genomsnitt tillbringar 30 timmar per vecka på förskolan och det menar Kihlbom är oroväckande siffror speciellt för de yngsta barnen (Kihlbom 2009:41). Vad anses vara en rimlig tid för barnen att vistas på förskolan? Det står ingenting om detta i varken läroplanen eller skollagen.

När barnet är på förskolan ska man se vad just det barnet behöver och vilka intressen det har. Barnens behov måste tillgodoses och det kan vara allt ifrån att få en torr blöja, vilostund, äta mat, bli uppmärksammade, bli sedda och bekräftade. Alla grundläggande behov måste tillgodoses. Respondenten refererar till Lpfö98 när hon talar om barnens behov och menar att det står i läroplanen att förskolan ska se till att det är en väl avvägd rytm under dagen där man tillgodoser både mat och återhämtning, men att de (pedagogerna) även ska finnas där för att skapa utmaningar för barnet, men även att se vad just det barnet behöver stötts i. Vidare menar hon att förskolan bygger på att barnen ska förstå hur det är att vistas i grupp, lära sig att jag är en i gruppen, att jag måste visa hänsyn till de andra och de måste visa hänsyn till mig.

Respondenten verkar vara påläst om vad som står i Lpfö98. I läroplanen står det mycket riktigt att förskolan ska erbjuda barnet en avvägd dagsrytm och miljö i förhållande till deras vistelsetid och ålder, men även att förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar en förmåga att visa hänsyn

till andra människor (Skolverket 2006:7). En avvägd dagsrytm har vi tidigare sett att det enligt Pramling och Niss leder till trygghet för barnet.

Respondent C nämner ingenting av det som respondenterna A och B tar upp om förskolans uppdrag, nämligen trygghet och att se till barnens behov. Hon menar att de, som pedagoger, har ett viktigt uppdrag som de måste ta på största allvar. Hon hävdar även att det är viktigt att de, som arbetar inom förskolas verksamhet vågar ge sig hän, ge sig in och engagerar sig, eftersom de är del av någonting viktigt. Hon menar vidare att om man är trött och inte känner något engagemang så kan man sluta arbeta på förskolan. Det ska vara kul att gå till arbetet och det är det ju om man har en plan.

Vilken plan respondenten syftar till är för mig oklart, men jag kan tänka mig att hon menar att om man är en engagerad pedagog har man som följd av det en plan. En plan för hur man vill bedriva verksamheten. Det är minst sagt intressant att respondent C aldrig nämner barnen i förskolans uppdrag mer än att uppdraget är viktigt. Hon ser uppdraget endast ur pedagogens perspektiv och engagemang.

Respondent D menar först och främst att förskolan är till för föräldrarna, för att de ska kunna arbeta, studera eller söka arbete. Sedan säger hon även att det är bra att förskolans verksamhet nu finns tillgänglig för alla barn. Hon säger själv att hon känner och tolkar det som att förskolans uppdrag är att ta hand om barnen, men också att ha en pedagogisk och innehållsrik miljö. Hon poängterar också att det är viktigt att föräldrarna känner sig trygga när de lämna sina barn på förskolan.

Respondentens första tanke om vad förskolan har för uppdrag är att den finns till för föräldrarna. Här kan man se att det möjligtvis finns en syn som bygger på skollagen 2 kap 6§ om att förskolan ska tillhandahållas med hänsyn till föräldrarnas arbete eller studier (Skollagen, elektroniskt). Synen kan även liknas vid de gamla barnkrubbarnas verksamhetstanke, där förskolan (förr barnkrubban) har som uppdrag att passa de arbetande föräldrarnas barn (Cederström 1978:12). Respondenten lägger sedan till att hon anser att förskolan även ska erbjuda barnen en innehållsrik och pedagogisk miljö. Detta tillägg visar dock på att respondenten har en viss vetskap om vad som står i läroplanen och vill även visa det. Hon avslutar sitt svar med att påpeka att det är viktigt att föräldrarna känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan, men hon nämner ingenting om

att det är viktigt att barnen känner sig trygga. Man får en känsla av att respondenten ser förskolan ur ett föräldraperspektiv och inte ur barnets perspektiv.

Sammanfattande analys

Den omedelbara reaktionen man får när man ser alla respondenters syn på förskolans uppdrag är att de skiljer sig väldigt åt. Hur kan det komma sig när de har samma läroplan, Lpfö98, att arbeta efter?

Respondenterna A, B och D anser att tryggheten är en viktig faktor när det gäller förskolans uppdrag. Alla de tre menar att det är viktigt att föräldrarna känner sig trygga med att lämna sina barn på förskolan och respondenterna A och B menar även att det är viktigt att också barnen känner sig trygga när de vistas på förskolan. Respondent C avviker från de övriga i sin synpunkt på förskolans uppdrag. Hon tycker att det är oerhört viktigt att pedagogerna känner lust och glädje inför sitt uppdrag. Orsaken till att hon mest talar om pedagogernas engagemang beror möjligtvis på att hon har upplevt oengagerade pedagoger då hon arbetade inom den kommunala verksamheten och vet följderna av det.

6.2 BARNPASSNING?

Jag berättade för respondenterna om Birgitta Lidholts avhandling och undersökning och läste upp citatet som jag nämner i inledningen. Sedan ombads respondenterna själva berätta om begreppet barnpassning var något som de kände igen. Samtliga respondenter är eniga och svarar att begreppet absolut är något som de känner igen.

Respondent A menar att begreppet barnpassning ofta kommer upp när man pratar om resurser och när man känner sig otillräcklig. Hon hävdar ändå att de på hennes förskola har ändrat sin attityd från att känna sig som barnpassare till att vara professionella pedagoger.

Hon menar att även om föräldrarna ser dem, pedagogerna, som barnpassning betyder inte det att de ska bemöta dem utifrån den synen. Pedagogerna väljer istället att se det som att föräldrarna lämnar sina barn på förskolan (trots att de är lediga) för att de är nöjda med verksamheten. Tidigare har man, enligt respondenten, på denna förskola haft en lite strängare syn t ex. har det hetat lediga föräldrar = lediga barn.

Den synen känner man igen i Lidholts studie. Där framkommer det vid ett flertal tillfällen att förskolepersonalen har en bristande tillit till föräldrarna. De har misstankar om att föräldrarna överutnyttjar barnomsorgen och agerar kontrollanter för att kunna ha kontroll över föräldrarnas studie- och arbetstider. Personalen anser själva att detta beteende stör ett förtroendefullt samarbete (Lidholt 1999:111). Misstänksamhet mot och bristande tillit till föräldrarna bidrar knappast till en arbetsglädje för förskollärarna. Enligt Anne Linder och Stina Breinhild Mortensen kan arbetsglädje i vardagen skapas och vidmakthållas genom att man arbetar medvetet och målinriktat. Det gäller att uppmärksamma det positiva i vardagen och bryta med något som författarna kallar för ”felfinnarkulturen” (Linder & Breinhild Mortensen 2008:7f).

Respondenten berättar vidare att man på hennes förskola nu har frångått synen om att förskolan endast är till för barnen när föräldrarna är på arbetet. Hon tycker inte att pedagogerna på hennes arbetsplats går runt och tänker att de passar barn. Möjligtvis kan hon själv känna så ibland de dagar då hon inte hinner få någonting gjort som hon planerat och hon bara hinner se till att barnen får mat, klär på sig, går på toaletten, får torra blöjor osv. Hon tror att orsaken till att hon känner så är för att hennes egen energi inte räcker till, men känner ändå att det hon gör är viktigt. Respondentens chef förklarade för henne en gång, när hon kände sig otillräcklig och stressad över visionen av att det måste skapas projekt och temaarbeten osv. på förskolan, att det ”viktigaste är att vara med barnen, samtala med dem, ge av sin tid. Se till att barnen är trygga, det är det viktigaste”.

I den här situationen ser man hur viktigt det är med en chef som bryr sig om och stöttar sin personal.

Respondent B menar även hon att frågan om det är barnpassning vi håller på med kommer upp titt som tätt. Hon har själv ställt sig den frågan många gånger under alla de år hon arbetat på förskola. Hon berättar om när man på 1990-talet började utöka antalet barn i grupperna. Det började med överinskrivningar av två barn och dessa skulle bara vara tillfälliga, men blev snart permanenta. Från att ha varit 15 barn per avdelning var det snart 20 barn, men antalet pedagoger kvarstod. Personalen blev upprörd och skrev konsekvensbeskrivningar som de skickade till politikerna i kommunen, men det här var inget som hörsammades, utan respondenten menar att det bara var pengarna som styrde verksamheten och inte barnens behov.

Barn som behövde lite extra stöd hade de förut inga problem att ta hand om, stötta, vägleda och

hjälpa. När antalet barn i gruppen ökar blir det svårare att hinna med de barn som behöver extra stöd. Respondenten tror inte att antalet barn med diagnoser har ökat, utan det är snarare så att resurserna har blivit mindre eller färre. Hon tycker heller inte att fler pedagoger är lösningen, utan mindre barngrupper är det som kan hjälpa barnen att utvecklas och personalen att hinna med alla barn på önskvärt sätt. Hon menar vidare att barn inte har behov av många kontakter varken när det gäller barn/kompisar eller vuxna/pedagoger.

Den åsikten delar respondenten med Ingrid Pramling som i sin bok *Barnomsorg för de yngsta* skriver om att det sannolikt förefaller sig så att den intellektuella och sociala utvecklingen hindras av brist på nära relationer (Pramling 1993:23). Att som barn på en förskola ha många olika pedagoger i sin omgivning kanske skapar en brist av nära relationer.

Enligt respondenten har de stora barngrupperna och de bristfälliga resurserna följt med in på 2000-talet, samtidigt som förskolan flyttat över från att ha tillhört socialstyrelsen till att tillhöra utbildningsförvaltningen. Förskolan arbetar sedan slutet av 1990-talet utifrån en läroplan istället för en barnstugeutredning. Det har medfört att man på förskolan ska arbeta mer med matematik, läs- och skrivinläring osv. Hon tycker inte att det är fel, men nämner även i detta sammanhang begreppet skolifiering och menar att förskolan måste akta sig för att bli för skolifierad.

Begreppet skolifiering började användas i början av 2000-talets och begreppet förekommer och diskuteras flitigt både inom politiken, i olika debattartiklar och ute på förskolorna. Skollagskommittén vill i en proposition *Kvalitet i förskola* (2004/05:11) föreslå att förskolan bildar en egen skolform. Det håller även regeringen med om och anser att syftet är att ytterligare betona förskolan som en del av det livslånga lärandet och en del av skolväsendet. Kristdemokraterna skrev 2004 en motion till riksdagen med anledning av propositionen. I den anser man att det finns en vilja hos den socialdemokratiska regeringen att utveckla förskolan till att bli alltmer lik och integrerad med den vanliga skolan, vilket Kristdemokraterna vill stoppa. De vill inte att förskolan ska vara en egen skolform, eftersom de tror att en skolifiering kommer att förstärkas i förskolans verksamhet och det kan i sin tur leda till negativa konsekvenser för barnen i förskolan (2004/05:Ub2).

Respondenten menar därför att de som arbetar inom förskolan inte får glömma bort att det är små barn det handlar om och de behöver ha en stabil grund att stå på innan de kan börja ta in kunskap. Respondenten berättar att hon har arbetat länge inom barnomsorgen och sett vad som händer med

de barn som inte fått en trygg och stabil grund att stå på. Grunden och tryggheten måste vi ha med oss från början allt annat kan vi lära oss under resans gång. Min värld står inte och faller om jag inte vet hur bokstaven A ser ut när jag är fyra år, men min värld faller samman om jag inte känner mig älskad, sedd och bekräftad eller om jag inte får mat och ordentligt med sömn.

Respondent C känner igen begreppet barnpassning från när hon arbetade inom den kommunala verksamheten. Där hade de 23 barn i gruppen och en dag fick de veta att det skulle börja ytterligare ett barn på avdelningen. Då menar respondenten att det är svårt att känna någon glädje till det barnet. De fick en känsla av att vad de tyckte och den trötthet som de kände inte var något viktigt, utan det var viktigare att få in fler barn på förskolan. Respondenten hävdar att när man arbetar inom den kommunala verksamheten står man längst ner i hierarkin, vilket kan vara väldigt tryggt och skönt om man är den typen av person, men är man en som vill att det ska hända saker så är det väldigt frustrerande. Med 24 barn i gruppen blir det självklart mer barnpassning än pedagogik.

Ett stort antal barn i gruppen kan bidra, som respondenten hävdar, till att verksamheten mer liknar barnpassning än pedagogisk arbete. Det är på grund av att pedagogerna inte hinner/kan göra allt de skulle vilja. Tempot i verksamheten är vid dessa tillfället säkerligen högt och denna stress kan enligt Linder & Breinhild Mortensen leda till att det blir svårt eller omöjligt att finna stunder för att utveckla kontakten mellan barnet och pedagogen. Den pedagogiska närvaron blir lidande (Linder & Breinhild Mortensen 2008:86).

När respondenten och hennes kollega började arbeta på den kommunala förskolan var de tre förskollärare på 15 barn och det kändes verkligen lyxigt, enligt respondenten. Med tiden blev det bara fler och fler barn i gruppen och det blev sämre och sämre. Hon menar att tre barn kan leka bra i ett rum, men är det helt plötsligt sju barn blir det svårt för barnen att leka och fördjupa sig i leken, eftersom de hela tiden blir störda av de andra. Hon poängterar att begreppet barnpassning är något som bara förekommer inom den kommunala verksamheten och inte inom hennes privata verksamhet.

Respondent D känner även hon igen begreppet barnpassning speciellt de dagar när hon inte har hunnit med allt som hon skulle vilja. Hon tycker att barngruppen är alldeles för stor vilket gör det ännu svårare att hinna med. Respondenten önskar att det som står i läroplanen om att verksamheten ska vara individanpassad skulle stämma överens med verksamheten. När det har varit en dålig dag

kan hon känna att hon bara sysslat med barnpassning, men överlag tycker hon att de bedriver en verksamhet som håller god kvalitet.

I läroplanen står det, som respondenten hävdar, att den pedagogiska verksamheten ska vara anpassad för alla barn och att de barn som behöver extra stöd ska få det (Skolverket 2006:5).

Sammanfattande analys

Som vi nu sett är begreppet barnpassning ett begrepp som samtliga respondenter känner igen från sina yrkessamma liv inom förskolans värld. Alla respondenter nämner även att de kan se att orsaken till begreppets uppkomst är på grund av bristande resurser. Respondent B och C har själva erfarenheter i frågan då barngruppernas storlek ökade markant. Respondent C menar dock att begreppet endast förekommer inom den kommunala verksamheten, men att dra alla över en kam ska man akta sig för. Dessutom visar respondent A att barnpassningsbegreppet även förekommer inom den privata verksamheten.

6.3 FÖRÄLDRARNAS SYN PÅ FÖRSKOLANS UPPDRAG ENLIGT PEDAGOGERNA

Respondent A tror att tryggheten är det viktigaste för föräldrarna. De vill känna sig trygga med att lämna barnen på förskolan och självklart vill de att barnen också ska känna sig trygga. Hon har även märkt att föräldrarna tycker det är viktigt att barnen vill gå till förskolan, att de har roligt, att de har kompisar och fungerar bra i grupp. Respondenten menar att det är undantagsfall då föräldrarna bryr sig om det pedagogiska arbetet och kanske beror det på hur pedagogerna, arbetslaget, presenterar sig som personal, men det är få föräldrar som går in på avdelningen för att titta på och tar del av det som skapas av barnen under deras tid på förskolan. När föräldrarna kommer och hämtar barnen frågar de sällan vad de gjort för någonting på förskolan, utan frågar istället om de haft en bra dag. Föräldrarna verkar inte ha tid, de har mycket att stå i och de verkar inte bry sig om vad de gör på förskolan. Hon menar att samhället ser ut så idag, man har inte tid.

Respondent B tror att samhället, föräldrarna har någon sorts övertro om att barnen måste gå på förskolan annars klarar de sig inte i livet. Föräldrarna är rädda för att barnen ska missa något om de t ex. stannar hemma eller är med farmor en dag. Respondenten menar snarare att barnen får andra

erfarenheter, en ny dimension, om de får göra annat än bara vistas på förskolan. Samhället har skapat en övertro och en osäkerhet där de, föräldrarna, inte duger eller räcker till. Det är därför barnen måste vara på förskolan för annars kanske de inte klarar sig lika bra som de andra barnen.

Denna så kallade övertro på förskolan har inte alltid funnits. Ingrid Pramling skrev år 1993 i sin bok *Barnomsorg för de yngsta*, om att lämna sitt barn till främmande människor på ett daghem var förbundet med skuld, eftersom det i samhället ännu inte var accepterat. Många föräldrar var oroliga inför att behöva lämna bort sitt barn till en främmande miljö (Pramling 1993:61). Synen om att förskolan skulle vara något som var förbundet med skuld tycks ha försvunnit och enligt respondenten kanske ha ersatts med en övertro istället.

En av anledningarna till att föräldrar har en övertro till förskolan kan vara på grund av att det finns en del undersökningar som visar att barn som gått på förskola när de var små klarar sig bättre i skolan. Den 11 augusti år 2005 kom Läraförbundet ut med en rapport, *Förskolan- ett sätt att förbättra skolresultaten*, som visar att barn som vistats på förskola under sina första år når bättre resultat i framförallt matematik än barn som inte vistats på förskola (Läraförbundet 2005:5). Läroplanens införande leder till hög kvalitet, vilket i sin tur leder till barns lärande, bättre självkänsla och attityder till livslångt lärande visar flera studier enligt författarna till boken *Barns tidiga lärande* (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson 2009:27).

Respondenten känner samtidigt att det finns de föräldrar som bara ser förskolan som en serviceinrättning som ska passa deras behov och inte barnens. Respondenten menar att har man satt barn till världen så är prioritet 1 att se till barnens bästa och det kanske föräldrarna tycker att de gör, men hur det än är ska förskolan vara ett komplement till hemmet. Pedagogerna kan aldrig ersätta föräldrarna och respondenten vill heller inte att föräldrarna ska känna att hon är bättre än dem.

Sammanfattningsvis menar respondenten att förskolan i mångt och mycket ses som en serviceinrättning. När respondenten vid en konferens frågade kommunalrådets ordförande: hur kommer det sig att förskolan inte kan få bestämma vilka tider som 30 timmarsbarnen kan vistas i förskolan när skolan kan det? Till svar fick respondenten: ”Skolan är obligatorisk men ni är en samhällsservice”.

Respondent C hävdar att föräldrarna till barnen på hennes förskola är väldigt medvetna eftersom

de gjort ett val. De har valt en privat förskola till sina barn. Dessa föräldrar ställer också krav, krav på engagemang och krav på att de har en öppenhet mellan varandra, men hon påstår att de har en god kontakt och att det är viktigt. Förskolepersonalen vet om att föräldrarna ställer krav på dem. De är medvetna om genusperspektiv och barns rättigheter till en pedagogisk verksamhet. Respondenten hävdar att ungefär 95 % av alla föräldrar tycker som personalen när det gäller hur verksamheten ska se ut. Hon menar också att föräldrarna är med på samma båt som de, när det gäller vad de tycker och känner kring deras uppdrag och om synen på läroplanen. Hon berättade att det på ett föräldramöte var en förälder som önskade att de vid ett möte kunde diskutera värdegrundsfrågor och personalen tyckte det var en utmärkt idé. Genom en diskussion kring värdegrundsfrågor får personalen en kunskap om hur föräldrarna ser och tycker om vissa frågor och det är bra att veta innan det händer någonting.

Respondent D påstår sig kunna se att det råder skilda meningar, bland föräldrarna, om vad förskolan har för uppdrag. Hon menar dock att många eller de flesta har samma syn som pedagogerna och de tycker även att det är väldigt bra för barnen att gå på förskolan. De föräldrar som inte har samma syn tycker att förskolan inte lära barnen tillräckligt mycket. Dessa föräldrar kommer kanske från andra kulturer där man ser på lärandet på ett annat sätt, menar respondenten. Hon nämner även att vissa föräldrar tycker att de är ute lite för mycket på förskolan. När respondenten under sina utvecklingssamtal frågar föräldrarna om vad de har för förväntningar på förskolan svarar de ofta: att förskolan är bra, att barnen tycker det är roligt på förskolan, att barnen är trygga och att de är trygga med att lämna sina barn där. Det händer ibland att föräldrar kommer med kritik och då handlar det just om lärandet.

Sammanfattande analys

Även föräldrarnas syn på förskolan verkar vara olika om man får tro respondenternas uttalanden. Respondent A hävdar att tryggheten är det viktigaste för föräldrarna på hennes förskola och att de inte bryr sig speciellt om den pedagogiska verksamheten. Däremot menar respondent D att somliga av föräldrarna på hennes förskola kritiserar verksamheten och önskar att barnen skulle lära sig mer på förskolan.

Respondent B:s uttalande skiljer sig en del från övriga respondenter, då hon menar att en del föräldrarna har en övertro på förskolan och dess verksamhet. Denna övertro har skapats av

samhället och bidrar till att vissa föräldrar inte tror att de räcker till eller duger för att förbereda barnen för deras skolgång och framtid.

Respondent C är den enda av respondenterna som menar att majoriteten av föräldrarna har samma syn på förskolans uppdrag som pedagogerna på hennes förskola. I samtliga respondenters fall hade det varit intressant att höra vad föräldrarna själva hade svarat på frågan om förskolans uppdrag.

6.4 FÖRÄLDRARNAS ENGAGEMANG

Mina förutfattade meningar säger mig att de föräldrar som anser att förskolan mer eller mindre bara finns till för att passa deras barn när de arbetar också är de föräldrar som sällan är engagerade i förskolan och dess verksamhet. På samma sätt har jag uppmärksammat att de föräldrar som tycker att förskolan är en bra pedagogisk verksamhet som är viktig för barnens utveckling är de föräldrarna som är engagerade. Så här menar respondenterna att föräldrarnas engagemang ser ut:

Respondent A menar att det är lätt att man ser engagerade föräldrar som jobbiga, men på hennes avdelning finns det en mamma som är väldigt engagerad fast på ett positivt sätt. Den mamman arbetar själv som förskollärare och hon berättar mer än gärna om hur de har det på den förskolan hon arbetar på. Däremot lägger hon sig aldrig i deras arbete, men hon visar ändå ett intresse och en nyfikenhet för vad som sker på hennes barns förskola.

Pedagoger kan uppleva engagerade föräldrar som både positivt och negativt. Negativt kan det upplevas om föräldrarna vill ha kontrollen (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson 2009:94), men i fallet här ovan ses engagemanget av mamman som positivt dvs. utmanande och inspirerande.

Alla föräldrar som har barn på respondentens avdelning är inte lika engagerade som mamman ovan, men de visar ändå ett visst intresse för barnens tid på förskolan. De flesta familjer är representerade när det är t ex. föräldramöten, utom specifikt en familj som dessvärre aldrig är närvarande vid dessa möten eller vid liknande tillfällen. Respondenten tror inte att föräldrarna i den familjen bryr sig om vad som händer på förskolan eller hur verksamhet ser ut. De är nöjda bara barnen har någonstans att vara medan de arbetar.

Respondent B tycker sig kunna se att ju mer föräldrarna är åt ”skolifieringshållet” desto större krav ställer de på förskolan. Övriga föräldrar är nöjda så länge de blir väl bemötta och barnen utvecklas och mår bra. Respondenten upplever att det är svårt att få föräldrar engagerade och delaktiga.

Även om det är svårt att få föräldrarna engagerade så står det i Lpfö98 att förskolans arbete skall ske i nära samarbete med föräldrarna eller hemmet (Skolverket 2006:11). Vad som egentligen menas med nära samarbete och hur man ska tolka det är oklart.

Respondenten har märkt att många föräldrar är oengagerade bland annat vid enkätutskick till föräldrarna. Det är väldigt sällan som alla enkäter lämnas tillbaka. Om det beror på oengagerade föräldrar eller bristande information från personalen vet hon inte, men kanske måste pedagogerna bli bättre på att informera om vad enkäten handlar om och varför det är bra om de fyller i och lämnar in den. Vidare menar respondenten att det alltid är några föräldrar som inte ens läser informationsbladet som avdelningen skickar ut en gång i månaden, trots att bladet ges ut i både pappersformat och per e-post. Hon menar även att man som föräldrar/vuxen måste ta eget ansvar och läsa dessa blad, eftersom viktig information meddelas där.

Respondent C menar att hon kan se en koppling mellan föräldrarnas engagemang och deras syn på förskolans uppdrag. På den kommunala förskolan hon tidigare arbetade på tyckte hon sig märka att de föräldrar som hade sina barn där såg förskolan som barnpassning. De ställde inga krav på personalen och visade heller inget engagemang, utan de var nöjda bara deras barn mådde bra. På hennes nuvarande egna förskola är det tvärt om. De flesta föräldrarna där ställer krav på att personalen ska vara kompetenta, att de ska vara uppdaterade, att de ska bli glada när deras barn kommer till förskolan och att de ska tycka att det är kul på arbetet. Dessa föräldrar är engagerade och vill veta vad som händer på förskolan, men det finns alltid ett par föräldrar som inte bryr sig, som inte är engagerade och sådana föräldrar råkar man ut för överallt även i skolan, menar respondenten.

Respondent D hävdar att det är få föräldrar som är intresserade av verksamheten, utan de vill istället veta hur just deras barn har haft det den dagen. Det finns alltid ett par föräldrar som är mer intresserade av verksamheten och som frågar mer ingående om det pedagogiska innehållet. Även på den här respondentens förskola är närvaroantalet på föräldramötena stort, men det är alltid några

föräldrar som inte närvarar och det är alltid samma, menar respondenten. Hon tror att det beror på att man antingen inte får barnvakt eller så är de helt enkelt inte speciellt intresserade, utan det räcker om deras barn mår bra. Respondenten menar att de som personal kan bli bättre på att få föräldrarna att känna sig delaktiga, vilket kanske skulle leda till mer engagerade föräldrar.

Sammanfattande analys

Respondenterna ser ut att stödja min tanke om att de oengagerade föräldrarna också är de som mer eller mindre anser att förskolan är barnpassning. Det är endast på respondent C:s förskola som de flest föräldrar är engagerade och det menar hon beror på att har valt denna förskola. Föräldrar som medvetet valt förskola är också engagerade i verksamheten. De vill veta vad som händer och ställer krav på personalen.

Trots att de flesta föräldrar verkar oengagerade kommer de ändå på alla föräldramöten. Hur hänger det ihop? Det måste innebära att de trots allt känner ett visst engagemang och ansvar för sina barns tid på förskolan. Alla respondenter, även respondent C, hävdar att det alltid finns några föräldrar som aldrig visar engagemang och som aldrig närvarar vid föräldramöten. Vad ska förskolepersonalen göra för att få dessa föräldrar att visa det minsta engagemang?

6.5 FÖRÄLDRARNAS KUNSKAP OM LÄROPLANEN

Respondent A tror inte att alla föräldrar har kunskap om vad som står i varken läroplanen eller skollagen. De som vet lite om vad som står i läroplanen är de som själva arbetar inom samma yrkesområde eller de som är väldigt engagerade. På den avdelningen respondenten arbetar har man satt upp Lpfö98 på informationstavlan i hallen, men det är väldigt sällan som de ser någon läsa i den. Även under föräldramötena refererar man till läroplanen med hopp om att föräldrarna ska få en större inblick i verksamheten och varför de gör vissa saker.

Respondent B är mycket tveksam till att föräldrarna på hennes avdelning har någon kunskap om vad som står i skollagen, men däremot har de nog bättre eller mer kunskap om vad som står i Lpfö98. Anledningen till att hon tror det är att när de dokumenterar verksamheten refererar de även till läroplanen, vilket de även gör i informationsbladet som utkommer en gång i månaden. Den

reviderade läroplanen som börjar gälla den 1 juli år 2011 finns nu att läsa på avdelningen. Det har föräldrarna informerats om, men ännu är det ingen som har tittat i den, menar respondenten. Information om den nya reviderade läroplanen finns även på förskolans hemsida och det är möjligt att föräldrarna har hittat informationen där.

Respondent C tror inte att föräldrarna tycker det är viktigt att veta vad som står i läroplanen, utan de litar på pedagogerna, att de sköter det bra. Föräldrarna ser att det sker saker hela tiden och att verksamheten fungerar på ett bra sätt, vilket gör att de är nöjda. Trots att föräldrarna verkar nöjda vill pedagogerna delge vad som står i läroplanen. När det anordnas föräldramöten ägnas en stund av mötena till att gå igenom och diskuterar om vad det egentligen står i läroplanen. Pedagogerna visar eller berättar på ett konkret sätt om det är någonting som är oklart. De kopplar verkligheten till läroplanen, vilket gör det lättare för föräldrarna att förstå. Respondenten hävdar att föräldrarna är engagerade och vill veta saker, men de tycker inte det är viktigt att få kunskap om läroplanen.

Respondent D hävdar att många av föräldrarna till barnen på hennes avdelning har kunskap om vissa delar av läroplanen, eftersom de arbetar mycket med läroplanen. Pedagogerna har, precis som på respondent B:s förskola, refererat till Lpfö98 när de dokumenterat verksamheten. De informerar även muntligt till vissa föräldrarna, som inte kan läsa det svenska språket, om detta. Tidigare satte man in referat från Lpfö98 tillsammans med barnens verk i barnens portfolier, men den arbetsmetoden var det ingen av pedagogerna som var bekväm med och därför slutade de referera i det forumet.

Sammanfattande analys

Två av respondenter anser/tror att föräldrarna har bristande kunskaper om vad som står i Lpfö98. De menar att de enda som har någon kunskap är föräldrar som själva arbetar inom förskolans eller skolans värld. Respondent C tror dessutom inte att föräldrarna är intresserade av att få kunskap om läroplanen. Respondent B och D hävdar att många föräldrar på deras förskolor har kunskaper om vissa delar av läroplanen, eftersom pedagogerna ofta talar om eller refererar till Lpfö98 vid/i dokumentationen.

Efter att ha analyserat respondenternas åsikter kring föräldrarnas engagemang och kunskaper om läroplanen kan man inte dra några slutsatser om att det skulle hänga ihop. Engagerade föräldrar

tycks inte ha några direkta kunskaper om Lpfö98 och de föräldrar som har en del kunskaper om Lpfö98 visar inte mer engagemang än andra föräldrar.

6.6 FÖRÄLDRARS MÖJLIGHET ATT PÅVERKA

I den nya reviderade läroplanen, som börjar gälla 1 juli i år, har man kompletterat med ett avsnitt som behandlar uppföljning, utvärdering och utveckling. I det kapitlet framkommer det bland annat att varje arbetslag skall dokumentera, utveckla och utvärdera föräldrars inflytande i utvärderingar. Arbetslaget skall även följa upp vad och hur föräldrarna har möjlighet att påverka, samt hur man tar till vara på deras perspektiv (Skolverket 2010:17). Har de olika förskolorna planer för hur de ska uppfylla detta?

Respondent A och hennes kolleger håller just nu på att diskutera kring den frågan. De vet inte riktigt ännu hur de ska göra, men det lutar åt ett forum liknande föräldraråd. Där ska intresserade föräldrar tillsammans med en ansvarig pedagog ha möjlighet att diskutera, planera och utvärdera verksamheten på förskolan. Det är tänkt att man till hösten ska införa detta forum.

Respondent B berättar att de nyligen infört något som de kallar för föräldraråd. De har länge försökt starta upp ett forum för föräldrarna där det ges en möjlighet för dem att vara med och påverka verksamheten, men det har inte funnits något intresse. Respondenten tror att det beror på att föräldrar har mycket annat att stå i t ex. att skjutsa till och från träningar och därför inte haft någon ork. De har varit nöjda ändå, utan föräldraråd och om de haft något att framföra har de gjort det direkt till pedagogerna i samband med hämtning eller lämning av barnen.

I Sheridan, Pramling Samuelsson och Johanssons studie gjorde de en enkätundersökning till föräldrarna som visar att år 2009 är merparten av undersökningsdeltagarna nöjda med sina möjligheter att påverka och delta i deras barns förskoleverksamhet. Dock fanns det ett fåtal föräldrar som uttrycker ett missnöje. Föräldrarna menar att de mycket väl skulle kunna tänka sig att vara med och påverka mer, men att de tror att det inte finns tillräckligt med resurser (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson 2009:116).

Det föräldraråd som nu startats upp är på initiativ ifrån pedagogerna som ganska snart fick med sig

några föräldrar, ett par från varje avdelning. Gruppen har haft två möten hittills och tanken är att föräldrarna själva ska sammankalla, styra och hålla i mötena. För detta krävs, enligt respondenten, eldsjälarna som tycker att förskolan och samarbetet med hemmen är viktigt för barnens utveckling. Respondenten tycker att det är bra att det finns ett forum där föräldrar kan lyfta upp frågor och där de kan ha en form av kommunikation.

Respondent C hävdar att de redan har ett forum för föräldrarna, där de kan träffas utöver föräldramötena. Eftersom hon är rektor har hon haft kunskap om den reviderade läroplanen länge, enligt henne själv, och därför har de för ett tag sedan infört forum där föräldrarna kan ses. Respondenten berättar att dessa forum är familjefesten i december och sommarfesten någon vecka innan midsommar, men även gårdsstädardagar och eventuella extra insatta föräldramöten. Något föräldraråd har de aldrig haft någon plan för att införa. Hon menar att den dagliga kontakten med föräldrarna räcker. Föräldrarna träffas även på gården, där de har chans att tala med varandra.

Frågan är om respondenten har insikt i vad som står i den reviderade läroplanen. Jag har svårt att se att man som förälder ska kunna vara med och påverka och utvärdera verksamheten under festliga förhållanden.

Respondent D berättar att de på hennes förskola har haft föräldraråd i 1,5 till 2 år, men att det den här terminen runnit ut i sanden och det tror respondenten beror på ointresse från föräldrarnas sida. Hon tror inte heller att personalen har hittat riktigt rätt former, men de arbetar med och diskuterar hur de ska göra till hösten. Hon avslutar med att säga att rektorn ska vara den som håller i det lite mer.

Vad respondenten menar med att rektorn ska "hålla i det lite mer" är för mig lite oklart, men i den reviderade läroplanen står det att förskolechefen har ett särskilt ansvar för att utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och hemmen (Skolverket 2010:18). Möjligtvis är det detta som respondenten syftar på.

Analys

Respondenterna A, B och D talar alla om att de ska införa eller har infört något som de kallas för

föräldråd. Respondent C, nämner däremot ingenting om föräldråd, utan menar att den dagliga kontakten och de införda "fest dagarna" ska räcka som diskussion- och utvärderingsforum för föräldrarna.

Förhoppningsvis kan den nya läroplanen bidra till att alla föräldrar får/kommer vara med och påverka och utvärdera förskolornas verksamheter.

7. SLUTSATS

Resultatet av undersökningen visar att synen på förskolans uppdrag kan se väldigt olika ut från pedagog till pedagog och detta trots att alla arbetar utifrån samma läroplan. Min uppfattning om vad det kan bero på är att läroplanen kan tolkas på olika vis och att man som pedagog och individ värdesätter och prioriterar saker och ting olika. Alla har vi dessutom vår egen historiska "ryggsäck", där vi har alla våra erfarenheter samlade och dessa erfarenheter påverkar oss som människor. Trots att alla pedagoger har varierande erfarenheter borde väl ändå synen på förskolans uppdrag vara mer eller mindre gemensam för alla som arbetar inom den verksamheten. Intervjuerna visar att så inte är fallet. Endast två av respondenterna ser förskolan som en verksamhet som finns för barnens skull, där barnens behov ska tillgodoses. En av respondenterna menar att förskolan finns till för föräldrarnas skull, för att de ska kunna arbeta eller studera och en respondent menar att uppdraget är viktigt, men på vilket sätt nämner hon inte utan talar istället om hur viktigt det är att man som pedagog har roligt på sitt arbete och att man känner engagemang. Visst är det viktigt att man trivs med sitt arbete och kan känna glädje och engagemang i det man gör, men att ge detta som svar på förskolans uppdrag känns inte helt relevant om man ska se till vad som står i läroplanen. Kanske hade respondenten svarat annorlunda om jag hade frågat om förskolans uppdrag ur ett barnperspektiv, men samtidigt är det intressant att se hur olika svar man kan få och vad respondenternas spontana svar blir. Det spontana svaret känns mer ärligt.

I undersökningen kan man även se att begreppet barnpassning fortfarande, trots att det gått ett tiotal år sedan 1990-talets ekonomiska kris, är ett begrepp som alla fyra pedagoger känner igen. En av respondenterna känner igen begreppet från den tiden då hon arbetade inom den kommunala verksamheten. De tre övriga kan ibland, när de inte hinner göra allt som de planerat och

barngrupperna är för stora, känna att de bara är barnpassning de sysslar med. Under alla intervjuerna fick jag en känsla av att begreppet är negativt laddat och att det är något som man helst inte vill ska förekomma inom förskolan. Det kan ses som ett misslyckande, något fult och icke önskvärt. Respondenten som känner igen begreppet från när hon arbetade inom kommunal förskola bedriver nu en egen privat förskola och där är barngrupperna enligt henne betydligt mindre vilket även leder till att hon aldrig behöver känna att hon bedriver barnpassning. Hon hävdar även att begreppet endast förekommer inom den kommunala verksamheten, men att dra den slutsatsen känns inte relevant med tanke på att den andra respondenten som arbetar på en privat förskola visst kan känna att hon ibland bedriver barnpassning. Jag kan heller inte påstå att alla inom den kommunala förskolan känner igen begreppet i sin verksamhet eftersom jag endast intervjuat två förskollärare från den verksamheten och kan därmed inte dra alla över en kam.

Om det är så att begreppet barnpassning är förenligt med en verksamhet som endast kan tillfredsställa barnens grundläggande behov, såsom ge dem mat, sömn och hjälp med påklädning, så uppfyller den inte vad som står i läroplanen att den ska göra. I Lpfö98 står det att förskolan ska vara en pedagogisk verksamhet där fostran, omsorg och lärande samverkar och blir till en helhet (Skolverket 2006:4). Om man bara bedriver barnpassning på förskolan har man med största sannolikhet missat både fostran och lärandet. Fast detta betyder inte att all förskoleverksamhet som inte anser sig syssla med barnpassning automatiskt uppfyller läroplanens mål. Däremot kan detta med barnpassning och arbete som inte uppfyller Lpfö98 ses som en ringklocka eller varningssignal till alla kommuner och deras politiker.

Även föräldrarnas syn på förskolans uppdrag varierar. Enligt en av respondenterna är tryggheten en av de viktigaste delarna för föräldrarna och deras syn på förskolan. Hon menar att föräldrarna inte bryr sig speciellt mycket om den pedagogiska verksamheten, utan mer om hur barnen har haft det under dagen. Jag tror som respondenten att man som förälder är mån om att barnen har det bra och att de trivs på förskolan, men att man även vill se att barnen utvecklas, men det är inget man som förälder frågar om varje dag, utan snarare något man kanske tar upp under utvecklingssamtalen. En annan av respondenterna menar att det finns föräldrarna som har en övertro på förskolan, att barnen måste gå där annars klarar de sig inte i skolan. Hon menar vidare att det är samhället som skapat denna övertro, där föräldrarna inte tror att de duger eller räcker till.

Ett återkommande problem verkar vara att förskollärarna anser att föräldrar inte har tid att engagera sig i förskolans verksamhet. Kan förskolorna göra någonting för att få föräldrarna mer engagerade? Enligt resultatet av den här undersökningen hjälper det troligtvis inte att ge föräldrarna mer kunskap om läroplanen för att få deras engagemang, utan det behövs eller krävs någonting annat. Vad som krävs har jag inget svar på, men det ska bli spännande att se om den reviderade läroplanen kommer bidra till ökat engagemang.

Över lag verkar det råda bristande kunskaper om läroplanen hos föräldrar med barn på förskolan. Två av respondenterna menar att föräldrarna har en viss kunskap om läroplanen, eftersom man refererat till den både i veckobrev samt annat dokumentation. De andra två respondenterna hävdar att föräldrarna saknar kunskaper om läroplanen på grund av att de inte är intresserade, men jag tror att det har en koppling med att dessa förskollärare inte refererar till den vid dokumentation eller talar om den på föräldramöten osv.

Flertalet respondenter menar att man på deras förskolor redan har eller ska starta föräldraråd som grund för att uppfylla den reviderade läroplanens riktlinjer om uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Endast en av respondenterna ser inte att de på hennes förskola behöver göra något för att uppfylla de nya riktlinjerna, utan hon tycker de gör tillräckligt för att föräldrarna ska kunna vara med och påverka verksamheten.

8. RESULTAT RELATERAT TILL TIDIGARE FORSKNING

I studien som gjordes år 2004 av Bengtsson & Olsen framkom det att föräldrars kunskaper om läroplanen var varierande, vilket även är fallet i denna undersökning. Flertalet föräldrar i deras studie hävdade dock att de hade goda kunskaper om Lpfö98, men det stämmer inte för de föräldrar som mina respondenter talar om. Studien visade även att förskolepersonalen gav bra information om läroplanens innehåll och att föräldrarna inte hade ork till engagemang. Det sistnämnda ser ut att stämma även i min undersökning, men endast två av mina respondenter påpekar att de ger information om läroplanen.

I den andra studien från år 2007 som jag presenterar under rubriken "Tidigare forskning" kunde man konstatera att pedagogerna på daghemstiden ansåg sig ha mer tid för varje enskilt barn och att anledningen till detta var att barngrupperna var mindre och att antalet pedagoger var fler. Under daghemstiden lämnades barnen på daghemmet för att föräldrarna arbetade eller studerade, precis som under barnkrubbarnas tid, men idag liksom år 2007 lämnas barnen på förskolan oavsett om föräldrarna ska arbeta eller inte. Studien visade även att föräldrarna ansåg att verksamheten var en viktig del i barnens liv och att de därför kunde ställa högre krav. Om föräldrarna, som mina respondenter talar om, anser att verksamheten är en viktig del av barnens liv framkommer inte riktigt i min undersökning, men enligt respondent B stämmer detta om man ser till den övertro som hon talar om.

Studien gjord av Lidholt visade att förskollärare under 1990-talets ekonomiska läge kände att nedskärningarna bidrog till att pedagogiken inte kunde sättas i fokus, men trots det ansåg förskollärarna att förskolan i första hand är till för barnen. Drygt tio år efter Lidholts studie visar min undersökning att nedskärningarna som gjordes på 1990-talet fortfarande finns kvar och mina respondenter menar att barngruppernas storlek många gånger är för stora, vilket ibland leder till att verksamheten blir drabbad.

9. METODDISKUSSION OCH VIDARE FORSKNING

I föreliggande studie har jag gjort en undersökning byggd på en kvalitativ metod och med endast fyra stycken intervjuer. För att kunna dra några generella slutsatser av mitt resultat hade jag behövt intervjua ett större antal förskollärare. Tre av fyra intervjuer fungerade på ett önskvärt sätt, men den fjärde intervjun hade jag svårt att få fram den information jag efterfrågade. Respondenten hamnade återkommande i en försvarsposition eller möjligen reklamposition. Hon gav mig vid upprepade gånger information om hur bra hennes privata förskola var och hur missnöjd hon var med sina arbetsår inom den kommunala verksamheten.

En av respondenterna menar att det råder en övertro på förskolans verksamhet bland vissa föräldrar. När jag hör detta kommer jag genast att tänka på de föräldrar som har sina barn på förskolan trots att de är föräldralediga och hemma med barnets yngre syskon. Varför har dessa föräldrar sina barn på förskolan? Är det för att de anser att förskolan är en pedagogisk verksamhet där barnen har möjlighet att utvecklas på ett bra sätt? Varför är det många av dem som låter sina barn vistas på förskolan trettio timmar i veckan, vilket är tillåtet i den kommun jag bor i? Kan det möjligtvis finnas en koppling med den övertro som respondenten talar om eller handlar det om att föräldrarna vill ha lugn och ro hemma så att de hinner ta hand om hemmet? Varför har kommunen bestämt att det ska finnas en möjlighet att ha sina barn på förskolan i just trettio timmar i veckan? Finns det forskning som styrker detta? Dessa frågor skulle vara mycket intressanta att göra en undersökning om, där man genom att intervjua ett större antal föräldrar kunde få fram deras syn på förskolan och dess uppdrag. Jag överlåter de här frågorna till vidare studier och forskning.

10. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Backman, Jarl (2008) *Rapporter och uppsatser* Studentlitteratur: Lund

Kihlbom, Magnus (2009) *Förskola för de allra minsta. På gott och ont.* Carlsson Bokförlag: Falun

Lantz, Annika (2007) *Intervjumethodik* Studentlitteratur: Lund

Larsen, Ann Kristin (2009) *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod.* Gleerups Utbildning AB: Malmö

Lidholt, Birgitta (1999) *Anpassning, kamp och flykt.* Elanders Gotab: Stockholm

Linder, Anne & Breinhild Mortensen, Stina (2008) *Glädjens pedagogik.* Studentlitteratur: Lund

Niss, Gunilla (2009) *Förskola för de allra minsta. På gott och ont.* Carlsson Bokförlag: Falun

Patel, Runa & Davidson Bo (2003) *Forskningsmethodikens grunder* Studentlitteratur: Lund

Pramling, Ingrid (1993) *Barnomsorg för de yngsta- en forskningsöversikt.* C.E Fritzes AB: Falköping

Richardson, Gunnar (2010) *Svensk utbildningshistoria- Skola och samhälle förr och nu.* Studentlitteratur: Lund

Sheridan, Sonja & Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (2009) *Barns tidiga lärande. En tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande.* ACTA UNIVERSITATIS GOTHOBURGENSIS: Göteborg

Skolverket (2006) *Läroplan för förskola, Lpfö98* AB Danagårds grafiska: Ödeshög

Skolverket (2010) *Läroplan för förskolan Lpfö98, Reviderad 2010* Edita: Stockholm

Widerberg, Karin (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken* Studentlitteratur: Lund

Elektroniskt:

Barndomens förändrade villkor. Förutsättningar för barns lärande i en ny tid. Tillgänglig:

2011-02-28, Skolverket.

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2475>

Bengtsson, Charlotte & Olsen, Tina (2004) *Förskolans läroplan - en osynlig läroplan?* Tillgänglig: 2011-03-25

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=1&pid=diva2:229539>

Carlsson, Caroline & Focklin, Helene (2007) *Från dagis till förskola- En utvecklingsprocess i tid* Tillgänglig: 2011-03-28

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=1&pid=diva2:231018>

Cederström, Helena (1978) *Barn i stan* Tillgänglig: 2011-04-19

http://www.stockholmskallan.se/php/fupload/SMF/SD/SSMB_0005732_01.pdf

Kärrby, Gunni (2000) *Svensk förskola- Pedagogisk kvalitet med socialpolitiska rötter* Rapport från Institutionen för pedagogik Nr.6:2000 Högskolan i Borås

<http://bada.hb.se/bitstream/2320/2211/1/Nr%206%202000%20Svensk.pdf>

Läraryrket (2005) *Förskola- ett sätt att förbättra skolresultaten* Tillgänglig: 2011-04-20

<http://www.lararforbundet.se/web/ws.nsf/documents/00445CC2?OpenDocument&menuid=003190E1>

Nationalencyklopedin. Tillgänglig: 2011-03-17

<http://www.ne.se.till.biblextern.sh.se/lang/hermeneutik>

Sveriges riksdag, Proposition *Kvalitet i förskolan* 2004/05:11 Tillgänglig: 2011-04-14

http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GS0311

Sveriges riksdag, Skollagen. Tillgänglig: 2011-04-26

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1985:1100#K2a>

Sveriges riksdag, Motion 2004/05:Ub2 med anledning av proposition 2004/05:11 Tillgänglig:

2011-04-14, <http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=410&typ=mot&rm=2004/05&bet=Ub2>

Vetenskapsrådet. Tillgänglig: 2011-03-22

<http://codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga

INTERVJUGUIDE

Bakgrundsfrågor:

Ålder:

Yrke:

Antal år inom yrket:

Öppna frågor:

1. Vilken syn har du som förskollärare på förskolans uppdrag?

Psykologen och lärarutbildaren Birgitta Lidholt skrev på 1990-talet en avhandling som undersökte hur förskolepersonal handskas med effekter av besparingar och andra förändringar i förskolan. Undersökningen byggde på observationer av verksamheten och utsagor från förskolepersonalen. Vanliga utsagor var t ex.

” – Det blir bara barnpassning. – Vi hinner inte *se* varje barn. – Det är många barn som behöver mer kontakt och inte får det. – Vi måste sänka vår pedagogiska ambitionsnivå. – Vi hinner inte prata med föräldrarna. – I går var det *kaos* på mellis igen. – Det *fungerar inte* på sångtjm. – Det är helt *kaos* nu när vi har språkonsdag.” (Lidholt 1999:74f)

Samma inställning hade även ett antal barnskötare som intervjuades i Kommunalarbetaren, 2004.

2. Är det här något som du känner igen? På vilket sätt?
3. Stämmer din syn på förskolan uppdrag överens med föräldrarnas syn?
4. Hur ser deras syn ut?
5. Varierar den från förälder till förälder?
6. Hur påverkar det deras engagemang? Kan man se någon koppling?
7. Vet föräldrarna vad som står i Lpfö98?
8. Vad gör ni på förskolan för att ge föräldrarna information om vad som står i Lpfö98?